

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je
3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za
Ameriko in drugo tujo državo 6 K.)
— Posamezne številke se prodajajo
po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu
„Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva
ulica. Naročnina, reklamacije in in-
serati pa: Uredništvu „Domoljuba“,
— Ljubljana, Kopitarjeva ulica —

Stev. 48.

V Ljubljani, dne 30. novembra 1916.

Leto XXIX.

Pred kapucinsko grobnico.

Danes — v četrtek, dne 30. novembra — pokopavajo cesarja. Med pogrebci je v duhu tudi naš narod: v iskrenem sočutju s trpinom Jobom na cesarskem prestolu ga spremlja trudnega, počitka željnega iz cesarske palače v tiho kapucinsko grobnico, želeč mu po več nego šestinosedeset dela, skrbi, bojov in trpljenja polnih letih — večne nedelje, proseč Boga nebeškega miru zanj, ki na zemlji miru ni poznal, ki ga je ob času najstrašnejšega krvavega viharja pokosila smrtna kosa, da mu ni bilo usojeno pozdraviti zarje mirnih časov.

Vsi narodi, vsi stanovi gledajo danes resno pretreseni na njegovo rakev, stoje zamišljeni ob njegovem grobu. Vsak mu ima toliko povedati za slovo, — besedi ljubezni, udanosti, zaupanja, hvaležnosti, želja in skrbi za bodočnost; največ pač mladi, brhki mož, ki je iz njegove utrujene roke sprejel cesarsko žezlo, in ki mu kapucinska grobnica, kjer počivajo njegovi dedje, danes bolj, nego kedaj kliče, kako je vse na svetu minljivo razen dobrih del in vse nično razen zavesti storjenih dolžnosti. Cesar Karel I., umevamo Tvojo dušo! S Teboj vred v duhu škropimo rakev Franca Jožefa, s Teboj vred se poslavljamo na tem svetu od njega, s Teboj gremo zaupanja, zvestobe polni na novo delo. Vladarji in državljani umirajo, država pa ostane. Nad vsemi pa Bog, ki pravico plačuje in krivico kaznuje! Vanj zaupamo, kot zaupa vanj naš novi mladeniški vladar, kot je v trdnem zaupanju vanj zatisnil rajni trudne oči.

Za pogrebom svojega cesarja gre tudi avstrijski kmet svest si, da trda rakev, ki jo polagajo v grobnico, krije njegovega zavetnika in dobrotnega, očetovskega prijatelja.

Ko sklepa svoji žuljavi roki, da izmoli njegovi duši v pokoj prisrčno molitev, se v živo spominja, kako je bila pot njegovega stanu tesno zvezana s cesarjevim življenjem in delom, kako je doba Franc Jožefa zaorala popolnoma nove brazde v avstrijskem kmetijstvu.

Ko je bil dne 2. decembra l. 1848. osemnajstletni sin nadvojvode Karla od svojega strica Ferdinanda sprejel cesarsko krono, je bil avstrijski kmet še tlačan. Desetina in tlaka ter razna druga bremena odvisnosti od graščinske gosposke so ga tlačila. Cesar Franc Jožef I. je podpisal postave, ki so kmeta osvobodile; v njegovem imenu so se izvršile. Drugod, n. pr. na Pruskem, so osvobodili kmeta tako, da je v odplačilo graščinskih pravic odstopil del svojega posestva graščakom; pri nas se je ena tretjina bremen, ki jih je nalagala graščina, odpustila, od ostalih dveh tretjin je pa odkupila polovico dežela in le polovico — na daljšo dobo razdeljeno — je moral odkupiti iz svojega kmet. Po ti poti se je ustvaril mali in srednji kmet. Žalibog se kmečki stan ni takoj združil in zlasti ni poskrbel, da bi se bil v denarnem, kreditnem oziru osamosvojil; zato se je pričelo usodno razkosavanje zemljišč in še usodnejše zadolževanje. Toda jedro kmečkega stanu je ostalo trdno in kapitalizem ga ni uničil. Zdaj imamo v Avstriji nad polovico (50,5%) vseh poljedelskih posestev, ki obsegajo 2 do 20 ha. Če vpoštujemo, da je v Galiciji in Bukovini nad eno tretjino vsega avstrijskega kmečkega prebivalstva in da ima tam ogromna večina vseh kmečkih posestnikov samo do 5 ha zemlje, potem moremo sklepati, da je drugod povsod razbito parcelno gospodarstvo mnogo manj številno in da imamo res ohranjen mali in srednji kmečki stan.

Franca Jožefovo ime nosi blagonsna postava o zadružništvu, ki je dala podlago za to, da si je kmet ustanovil posojilnice in druge zadruge v svojo gospodarsko osamosvojitev in obrambo. Danes imamo v Avstriji nad 8300 kmečkih posojilnic in 7425 mlekaren, kmetijskih društev, skladišč, strojnih in drugih kmetijskih zadrug.

Agrarna postava za celo državo z dne 2. junija 1883, ki so se na njeni podlagi naredile postave po posamnih deželah, ostane tudi silno važen mejnik v razvoju našega kmetijstva iz Franc Jožefove dobe. Po nji je bilo mogoče urediti v posamnih deželah gozdne in pašne služnosti, razdeliti skupni svet, oziroma zložiti razbite parcele. Ne rečemo, da se pri izvrševanju te postave ni marsikje in marsikdaj šlo predaleč, toda splošno se je ž njo brezdvoybeno ustanovila v kočljivih in zapletenih vprašanjih raznih služnosti pravna varnost in z razdelitvijo skupnega sveta dosegel velik napredek. Ob začetku vlade blagopokojnega cesarja se je v naši državi (brez Ogrske) pridelalo krog 80 milijonov hl žita; zdaj se ga prideluje krog 140 milijonov; pšenice in koruze se prideluje zdaj dvakrat toliko, drugega žita pa za eno tretjino več. Zemlja je kmetova; več je je izboljšane in pridobljene za polje in bolje se gnoji in obdeluje.

Za izboljšanje zemlje, — uravnavo rek in hudournikov, izsuševanje močvirja, izboljševanje planin in pašnikov ter za vodovode je v našem proračunu 8 milijonov kron; poleg tega za živinorejo posebej nekaj let sem po 6 milijonov. Tem svotam pridajajo dežele znatne prispevke v te namene in tako gre kmetijstvo veselo naprej.

Zarotilo se je proti kmetu mnogo sovražnikov. Bil je čas, ko je kazalo, da mu bije zadnja ura. Da se je rešil, ni samo iz

njegovega dela, nego v prvi vrsti iz političnih pravic in gospodarskih svoboščin, ki vse nosijo ime Franc Jožefa, in na podlagi teh se je začela nova, tudi kmetu pravična politika. Kmet je vračal zvestobo za zvestobo; dal je cesarju, kar je cesarjevega; v težkih dnevih nevarnosti tvega tudi življenje. Globoko v svojem srcu čuti, da mu danes pokopavajo očeta in zavetnika.

Tedenske novice.

Cesarjeva smrt. Zadnja številka »Domoljuba« je bila skoraj dotiskana, ko smo izvedeli žalostno novico, da se je ljubljene in častitljivi vladar Franc Jožef I. po kratki bolezni preselil v večnost. Naročnike smo obvestili o tem pretresljivem dogodku s posebnimi lističi.

Dober teden poprej je jel mučiti cesarja pljučni katar; dasi je precej močno pritisknil, vendar se najhujšega še ni bilo bati, zlasti ker je cesar do zadnjega še izvrševal najnujnejše cesarske in vladarske posle. Bolezen se je nagloma shujšala v torek proti večeru (21. nov.). Ko je nastopila smrt in je cesar mirno ter brez posebnega smrtnega boja izdihnil, je zavladala vsled tega presenetljivega sporočila na Dunaju in povsod — globoka, iskrena žalost. Po širni Avstriji so zavihrale črne zastave, izložbena okna so se odela v črno; v sredi s cesarjevim kipom, sožalne izjave so se množile; verni Avstrijci, zlasti pa še mladina, ki je med šolskim poukom prejela nenadno obvestilo o smrti ljubljene skupnega očeta, je sklenila roke v pobožni molitvi za pokoj in večni mir blagemu vladarju.

Pokojnega cesarja je dičila globoka vernost, ljubezen do zvestih podanikov in skrb za mladino. Bog mu je podelil milost dolgega življenja, avstrijskim narodom pa po njem milost dolgega 68letnega vladanja. Življenje mu je bilo pretkano z bridkimi preizkušnjami. Toliko trdih udarcev je usoda prisodila malokateri vladarski osebi, kakor njemu; a vse je prenašal z neupogljivim junaštvom, s trdno voljo in vdanostjo. Moč je zajemal pri Bogu.

Svoje krščansko prepričanje je kazal javno in očitno. In tudi sedaj v zadnji bolezni je dva dni pred smrtjo, ko je bil razmerno še čvrst, zaprosil sam za sv. zakramente. Sv. poslednje olje je prejel neposredno pred smrtjo.

Med vladarjem Francem Jožefom in njegovimi narodi je bilo čudovito lepo razmerje: ne kakor med predstojnikom in podložnikom, marveč kakor med očetom in med otroki; bilo je razmerje prave iskrenosti, kakor se redko najde v zgodovini. Ime pokojnega cesarja bo živelo in ostalo neizbrisno med avstrijskimi narodi.

V tolažbo ob tako veliki izgubi nam je dejstvo, da smo v mladem cesarju Karlu dobili novo osebnost, novega moža, ki jamči da bo Avstrija ostala zvesta katoliškim načelom, da bo ostala edina, trdna in močna. Novi cesar Karl se nam je prijel že s prvim pojavom, osobito pa še s

svojim junaštvom za časa sedanje vojske, ter s svojim ljubeznjivim nastopom med preprostim vojaštvom, in še posebej med našimi Slovenci.

Bog daj, da bi se vse želje, ki jih je izrazil novi cesar v prvem svojem oklicu avstrijskim narodom — v polnem obsegu izpolnile! Bog živi cesarja Karla in cesarico Cito!

Zadnje ure cesarja Franca Jožefa. Popoldne smrtnega dne (21. nov.) je bil cesar še pri polni zavesti. Ko se mu je naznanilo, da so zvezne čete zasedle Krajevo, ga je ta novica močno razveselila. (Pripomnimo še, da mu je prejšnji dan podelil papež sv. blagoslov, nakar je cesar zahteval spovednika in je bil previden.) Proti večeru se je pa nenadoma obrnilo na slabo. Ko so se jeli voziti člani cesarske hiše v Šenbrun, se je vedelo, da je položaj resen. Zdravnika sta bila ves čas pri bolniku. Med 8. in 9. uro sta izjavila, da se bliža zadnja ura. Cesar je prejel še zakrament sv. poslednjega olja. Sv. obrede in zadnje molitve je opravil dvorni župnik Seidl. Počasi je vladar zaspal — za vedno, in sicer brez posebnega smrtnega boja. Zadnje besede so bile: Truden sem.

Mrtvaški oder so priredili v dvorni kapeli. Počival bo pa cesar Franc Jožef v cesarski grobnici pri kapucinih poleg krste rajne cesarice Elizabete.

Rajni cesar svojim narodom. V oporoki je cesar Franc Jožef zapisal tudi tole: »Mojim ljubim narodom se zahvaljujem na zvesti ljubezni, ki so jo izkazovali Meni in Moji hiši v srečnih, kakor tudi v žalostnih časih. Dobro je dela Mojemu srcu ta vdanost in Me je krenčala v izpolnjevanju težkih vladarskih poslov.

Ohranili naj bi ista domoljubna čustva Mojemu nasledniku!»

Podobno zahvalo je izrekel v oporoki tudi hrabri armadi in vztrajni mornarici.

Iskreno sožalje ob smrti cesarja Franca Jožefa je brzojavnim potom izrekel cesarju Karlu nemški cesar Viljem. — Kardinal državni tajnik Gaspari je poslal avstrijskemu notranjemu ministru Burianu v presrečnih besedah sestavljeno sožalno brzojavko v svojem in v imenu sv. stolice. Govori se, da bo papež poslal posebnega odposlanca na avstrijski dvor.

Žalna seja deželnega odbora kranjskega. V četrtek, dne 23. novembra, je deželni glavar dr. Šusteršič sklical sejo deželnega odbora, pri kateri je slavil vrline pokojnega cesarja, ki je skoraj 7 desetletij modro in z očetovsko ljubeznijo do vseh narodov vladal starodavno habsburško cesarstvo, zato je pa užival ljubezen, zaupanje in vdanost svojih podložnikov. Ob njegovi krsti stoji potrto zlasti tudi slovensko ljudstvo. Pokojnega cesarja je imenoval steber svetovnega miru; a v zadnjih letih je moral doživeti najstrašnejšo vojsko, ki jo je kdaj videl svet. Brezvestni sovražniki so izzvali vojsko in prisilili miroljubnega starčka, da je za obrambo svojih narodov moral dati besedo orožju svoje armade. S svojimi narodi je trpel in žaloval ob krutosti vsiljene vojske, pri tem pa do zadnjega izpolnjeval dolžnosti kot vladar, človek in kristjan. — Vojvodina Kranjska najgloblje žaluje ob smrti velikega

vladarja in prosi Vsemogočnega, naj podeli blagopokojnemu večno srečo!

Sožalje dežele Kranjske.

Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič je imenom dežele Kranjske poslal na Dunaj naslednjo brzojavko:

Kabinetna pisarna

Dunaj.

Globoko pretresen po smrti Nj. Veličanstva našega vroče ljubljenega in otroško častnega deželnega očeta Franca Josipa, ki je vodil skozi skoraj sedem desetletij z modro roko in očetovsko ljubeznijo usodo cesarstva, daje kranjski deželni odbor najspoštlivejši izraz najgloblji in najsrčnejši žalosti Kranjske dežele

Kranjski deželni odbor

Šusteršič,
deželni glavar.

Avstrijski cesar Karel je zavladal dve uri po smrti Franca Jožefa I. Prvo njegovo dejanje je bilo, da je še ponoči poklical ministra za vnanje zadeve k sebi v Šenbrun ter mu naročil, naj vodi še naprej vnanje posle. Potem se je sestavil oklic na narode. Nato so se zbrali vsi dvorni, vojaški in državni dostojanstveniki pred novim cesarjem. Ravnatelj kabinetne pisarne mu je izročil prej tajni ključ. Minister za vnanje zadeve Burian je v imenu vseh izrazil sožalje, nakar je cesar Karel odgovoril. Takoj potem se je Burian trikrat priklonil ter ga vprašal, če je voljan sprejeti prestol, ker je on edini upravičeni dedič. Globoko ganjen je Karel odgovoril, da nastopi dedščino in vladarstvo. Drugi dan ob desetih so prišli vsi člani cesarske hiše, da so se poklonili novemu cesarju. Po poklonitvi je bila v šenbrunski kapeli sv. maša za rajnega cesarja.

Ministri na svojih mestih. Cesar Karel je v posebnem pismu sporočil ministrskemu predsedniku Koerberju nastop svojega vladarstva ter potrdil njega in njegove ministre na dosedanjih mestih. Enako pismo je poslal tudi ogrskemu ministrskemu predsedniku Tiszi.

Novi cesar Karel je bil rojen 17. avgusta leta 1887., je torej sedaj v 30. letu. — Cesarica Cita je Parmške-Bourbonske rodovine; rojena je bila 9. maja leta 1892. v vili Pinnore. Vzgojena je bila v zavodu salezijank v Zankbergu na Zgornjem Bavarskem; pozneje pa je bila nekaj časa v zavodu benediktink v Rvdnu na otoku Wight. Poroka je bila 11. oktobra 1911. Iz tega srečnega zakona so bili doslej rojeni: Nadvojvoda Franc Jožef Oto, sedanjí prestolonaslednik, roj. 20. nov. 1912; nadvojvodinja Adelajda, roj. 3. jan. 1914; nadvojvoda Robert Karel Ludovik, roj. 8. februarja 1915; nadvojvoda Feliks Fridrik Avgust Marija, roj. 31. maja 1916.

Kronanje. Novi cesar bo menda že 20. decembra kronan za ogrskega kralja; z ozirom na vojsko bodo slovesnosti močno omejeni. Preden kralj ni kronan, ne more namreč potrditi nobene postave. Kralj Karel bo stanoval vsako leto dalj časa tudi v Budimpešti. — V kratkem bo cesar tudi

prisegel na ustavo v navzočnosti obeh zbornic.

Iz oporoke rajnega cesarja. Kar spada k vladarski hiši, to preide že itak na naslednika-vladarja. Od svoje lastnine je volil cesar velik del bližnjim in daljnim sorodnikom, v prvi vrsti nadvojvodinji Mariji Valeriji in princezinji Gizeli. Cesar je poskrbel tudi za svoje uslužbence ter se je spomnil dobrodelnih in vojnih namenov.

Zgled katoliškega vladarja. V spominu nam je še, kako zgledno pobožnost je spričal rajni cesar Franc Jožef I. o priliki evharističnega kongresa leta 1912. na Dunaju. Svojega Zveličarja je rajni vladar prejel tudi pred smrtjo, in sicer ob polni zavesti. Še dopoldne 21. novembra je za-

otroško častnega cesarja Franc Josipa slavnega spomina, se obračajo oči zvestih narodov cesarstva na Vaše Veličanstvo. Najvišjektero je po milosti Božji poklicano sedaj voditi usodo starodavnega cesarstva in ljubljene domovine.

Kranjski deželni odbor, kot ustavni zastopnik dežele, hiti v imenu kranjske vojvodine v najgloblji prespoštljivosti pozdravljati Vaše ces. in kr. apostolsko Veličanstvo kot Najvišjega deželnega gospoda in polagati prisego nezlomljive zvestobe in udanosti dežele na stopnice Najvišjega prestola.

V vseh viharjih preskušena, na brezštevlnih bojnih poljih cesarstva s

† Cesar Franc Jožef I.

prosil spovednika, nato pa z vso pobožnostjo prejel sv. popotnico. Ko je proti večeru prejel še sv. poslednje olje, se je s križem in z rožnim vencem v roki pripravil za prestop v večnost.

× × ×

Pozdrav novemu cesarju.

Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič je imenom dežele Kranjske poslal novemu cesarju Karlu sledečo brzojavko:

Nj. ces. in kr. apostolskemu Veličanstvu cesarju

Dunaj.

Sredi najgloblje žalosti ob odhodu Nj. Veličanstva, vročeljubljenega in

potoki krvi zapečatenega in v srcih deželanov nerazdorno ukoreninjena zvesta udanost kranjske dežele, bodi Vašemu Veličanstvu eno jamstev za srečno vladarstvo, katero naj Božja previdnost nakloni Vašemu Veličanstvu in Najvišjemu narodom.

Bog živi, Bog ohrani in blagoslovi Vaše Veličanstvo!

V najgloblji velespoštljivosti

kranjski deželni odbor

Šusteršič,
deželni glavar.

× × ×

Manifest novega cesarja.

Mojim narodom!

Globoko ganjen in pretresen stojim Jaz in Moja hiša, stoje Moji zvesti narodi ob mrtvaškem odru plemenitega vladarja, čegar rokam je bila skoraj sedem desetletij izročena usoda monarhije.

Po milosti Vsemogočnega, ki Ga je v zgodnjih mladeniških letih poklicala na prestol, Mu je bila dana tudi moč, da je do visoke sive starosti živel le dolžnostim, katere Mu je predpisovala Njegova visoka vladarska služba in vroča ljubezen do Njegovih narodov; v tem Ga ni moglo zbežati ne streti tudi najtežje človeško gorje.

Njegova modrost, izprevidnost in očetovska skrb so ustvarile trajne temelje za mirno skupno življenje in svobodni razvoj in privedle Avstroogrske skozi težke zmešnjave in nevarnosti skozi slabe in dobre dno ve tekom dolge in blagoslovljene dobe miru na višino moči, na kateri danes skupaj s svojimi zvestimi zavezniki kljubuje v boju proti sovražnikom krog in krog.

Njegovo delo velja nadaljevati in dovršiti.

V vihnem času zasedam častitljivi prestol Mojih prednikov, katerega mi zapuščala Moj presvitli stric v nezmanjšanem sijaju.

Ni še dosežen cilj; blodnja naših sovražnikov, ki menijo, da bodo mogli z neprestanimi navali premagati, da razbiti Mojo monarhijo in njene zaveznike, še ni strta.

Vem, da sem eno z Mojimi narodi v neupogljivem sklepu, vojevati boji, dokler ni dosežen mir, ki zavaruje obstoj Moje monarhije in zagotavlja trdne temelje za njen nemoten razvoj.

V ponosnem zaupanju se zanašam na to, da bo Moja junaška oborožena moč, oprta na požrtvovalno domovinsko ljubezen Mojih narodov in v zvestem sobojstvu z zavezniškimi vojskami z milostno božjo pomočjo tudi v bodoče odbijala vse napade sovražnikov in privedla vojno do zmagovitega završetka.

Ravno tako neomajno je Moje zaupanje, da izide Moja monarhija, katere stališče kot velesila korenini v oddavna pismeno zajamčeni, v sili in nevarnosti nanovo zapečateni nerazrušljivi zgodovinski skupnosti obeh njenih držav, na znotraj in zunaj utrjena in okrepljena; da bodo Moji narodi, katere danes prevzema misel nerazdružnosti in globoke domovinske ljubezni in jih združuje v požrtvovalni odločnosti v obrambi proti zunanjim sovražnikom, sodelovati tudi na delu mirnega prenavljanja in pomlajanja, da privedemo obe državi monarhije s priklopljenima deželama Bosno in Hercegovino v dobo procvita, prospeha in okrepitve.

Proseč iz nebes milosti in blagoslova Za-se, za Mojo hišo in Moje ljubljene narode, obečam pred Vsemogočnim, da bom dobro, katero so Mi zapustili Moji predniki, zvesto upravljal.

Storiti hočem vse, da v najkrajšem času preženem grozote in žrtve vojne in znova pridobim Mojim narodom težko pogrešane blagodari miru, kakor hitro bo dovolila čast našega orožja, življenjski pogoji

Mojih držav in njihovih zvestih zaveznikov in bo zlomljena trma naših sovražnikov.

Mojim narodom hočem biti pravičen in ljubezniv knez. Spoštovati hočem njihove ustavne svoboščine in druge pravice in skrbno varovati enakopravnost za vse. Ne prestando si bom prizadeval, pospeševati pravni in duševni blagor Mojih narodov, ščititi svobodo in red v Mojih državah in zavarovati vsem pridobitno delavnim članom družbe sadove poštenega dela.

Kot dragoceno dedščino Mojih prednikov prevzemam udanost in iskreno zaupanje, ki oklepa ljudstvo in krono. Ta zapuščina naj Mi da moč, da bom kos dolžnostim Moje visoke in težke vladarske službe.

Proniknjen vere na neuničljivo življenjsko moč Avstroogrske, oduševljen po iskreni ljubezni do Mojih narodov, hočem posvetiti tej visoki nalogi Svoje življenje in vso Svojo moč.

Koerber m. p.

Karel m. p.

Drobne novice.

V. vojno posojilo. Kranjska deželna banka v Ljubljani je bila sprejeta v konsorcij za izpeljavo državnih kreditnih operacij ter uljudno sporoča svojim klijentom, da jim zamore pri podpisovanju V. vojnega posojila nuditi vse zakonito dovoljene olajšave in ugodnosti v največjem obsegu.

Boštanj. Nagle smrti zadet od kapi je 16. novembra preminul v Boštanju France Umek, posestnik iz Dolenje vasi. Bil je skrben in razumen gospodar. Pri hranilnici in posojilnici je bil od nje početka marljiv in delaven odbornik. Več let je bil tudi cerkveni ključar ter vnet za božjo čast. Zapustil je dve hčerki in dva sinova-vojaka. Pogreb se je kljub slabemu vremenu vršil ob obilni udeležbi ter pričal o velikem spoštovanju, ki si ga je rajni pridobil. Blag spomin razumnemu in odločno krščanskemu možu!

Vojno posojilo. Tržiški občinski odbor je podpisal 15.000 K V. vojnega posojila. — Prvi dan podpisovanja se je v Avstriji prigrasilo pol milijarde kron V. vojnega posojila. To kaže, koliko denarja je nakupičenega med prebivalstvom.

Poživljen morilec. Dne 23. novembra je nekdo na jutro pobil omoženo Apolonijsko Erjavc, ženo rudarja Leopolda, posestnika zunaj Idrije. Ko je mož prišel z dela domov, je našel ženo že skoraj mrtvo v krvi. Hudodelca iščejo.

Cesarjev vzgojitelj — tajni svetnik. Cesar Karel je imenoval svojega nekdanjega vzgojitelja grofa Wallisa za tajnega svetnika. Imenovanje je cesar izvršil kar potem telefona.

Novi bankovci pa 50 K pridejo v promet 18. decembra, papirnate kronce pa 21. decembra. Na novem denarju bo vtisnjena deloma že podoba cesarja Karla, deloma bodo pa še v rabi prejšnji natisi. Tudi redovi in poštne znamke bodo kmalu nosile podobo cesarja Karla. — 20vinarski novci iz niklja se sprejemajo v zasebnem prometu le še do 31. decembra t. l.

Zahvala županstvu. Izvršilni odbor S. L. S. je v zadnji svoji seji izrekel zahvalo deželnemu odboru in našim vrlim županstvom za požrtvovalno delovanje v sedanjih nadvse težavnih razmerah.

Koncentracija slovenskih strank. Izvršilni odbor S. L. S. se je v svoji seji dne 21. novembra načeloma izrekel za koncentracijo (tesnejšo zvezo) slov. strank.

Potres. V noči pred 21. novembrom se je čul skoraj po celi Kranjski precej močan potres. Zibalo se je delj časa, končalo pa z močnim vertikalnim sunkom.

Posvetovanja ogrskih škofov v Budimpešti. V dneh 15. in 16. novembra so zborovali ogrski škofje; posvetovali so se večinoma, kako pomagati onim škofijam, ki so trpele vsled vojne, zlasti še na Sedmograškem. Sklenili so, da hočejo za podporo župnikov, učiteljev i. dr., ki so izgubili vsled vojske premoženje, zbrati več stotisoč kron; eno tretjino bi dali bogatejši škofje, kar se je že sklenilo; eno tretjino bi prispeval verski zaklad, eno tretjino pa vojni pomožni urad.

Vojaške novice.

Cesar vojakom.

Dunaj, 23. novembra. (K. u.) Cesar je izdal armadi in mornarici sledeče povelje:

Vojaki!

Vaš vrhovni vojni gospod, Moj vzvišeni stari stric cesar in kralj Franc Jožef I., ki je Vas, Vaše dede in očete desetletja vodil z ljubeznijo in skrbel očetovsko za Vas, se je povrnil k Bogu.

Vedno svitel zgled vojaške dolžnosti in zvestobe, je rajno Njegovo Veličanstvo do skrajnosti posvetilo svojo modrost, celo svoje bitje domovini, dokler so vztrajale njegove moči, so bile pri Vas, pri njegovih ljubljenih, hrabrih vojaki.

Vojaki! Trde, a slavne dneve tega orjaškega borenja sem preživel do zdaj z Vami.

V veliki dobi iz Vaše srede stopim zdaj kot vrhovni gospod vojske na čelo svoje v boju preizkušene armade in mornarice; neomajljivo verujem na našo sveto pravico in na zmago, ki jo bomo z božjo pomočjo skupno z našimi zvestimi zavezniki naše pravične stvari priborili.

Duh prevzvišenega rajnika Vas bo obveval, povzbujal Vas bo na daljne junaške boje; naj nam bo usojeno, da položimo na njegov mrtvaški odor venec zmage v znak naše zveste hvaležnosti njegovi ljubezni in hvaležnosti, ker je njegovo plemenito srce vedno bilo za njegovo zvesto obrambno silo.

Dunaj, 22. novembra 1916.

Karel.

Slovenski planinci zopet pohvaljeni. Ko je kranjski deželni predsednik grof Attems častital poveljniku 27. domobranskega pešpolka radi hrabrega nastopa naših slovenskih junakov, je dobil naslednji odgovor.

Vaše Blagorodje!

Dovoljujem si izraziti svojo najglobljejšo zahvalo za priznanje, ki ga je izrazilo Vaše Blagorodje mojemu resnično junaškemu polku.

Bili so težki boji osme in devete laške ofenzive na Krasu, v kateri so se bojevali vzorni Kranjci z izredno hrabrostjo in

številnimi dokazi občudovanja vrednega junaštva. Častitke načelnika domovine polka so nas posebno razveselile. Blagovolite, velerodni grof, sprejeti izraze mojega najodličnejšega osebnega spoštovanja, v katerem ostajam.

Pozdravi. Iz daljnih mrzlih krajev pošiljamo slovenski fantje srčne pozdrave vsem prijateljem »Domoljuba«: Janez Korošec, Lovro Fajan, Ivan Uranič, Ignac Kokalj, Franc Ciperle, Franc Steklasa, Simon Veilindič, Jožef Virant, Janez Ferjan, Janez Dečman, Franc Slibern, Martin Deržaj, Jožef Benčina. — Daleč od domovine — na straži se spominjamo vseh dragih domačih, vsak čas pripravljeni žrtvovati se za Boga, cesarja in domovino. Pozdrav vsem »Domoljubovim« bralcem! Ivan Leitner, Franc Homovec, Janez Kotnik.

Sporočilo domačinov. Uredništvo »Domoljuba« je prejelo dopisnico z Ruskega sledeče vsebine: Prosim sprejmite v list sporočilo, da se nahajam v ruskem ujetništvu od 28. julija dalje in blagovolite to naznaniti moji ženi in sorodnikom, ki jih pozdravljam. Na svidenje po miru. Janez Bajs, vas Cirknik, občina Velika Dolina.

Pohvaljeni mladi slovenski junaki. Generalni polkovnik Borojevič je v posebnem poročilu, ki ga je poslal graškemu namestništvu, prav posebno pohvalil 1., 2. in 3. stotnijo strelskega bojnega bataljona Maribor IV. Častništvo in moštvo tega bataljona je v najhujšem topovskem ognju pogumno prispevalo k popolnemu uspehu. 37 hrabrostnih svetinj krasi prsa teh mladeničev.

Iz goratih Karpatov. Predragi prijatelji »Domoljub«! Nič se ne čudi, če Ti pove-mo, kako težko Te vselej pričakujemo. Tukaj v sneženih Karpatih smo odrezani od vsega sveta kot puščavniki. Ne slišimo milih glasov domačih zvonov, ne prijetnega ptičjega petja; edina, stalna in redna pesem so mogočni basovi topov in drdrajoče regljanje strojnih pušk. Vmes se vrste metalci min vsakega kalibra. Gorje, kamor pade njih izstrelki! — Kako blagodejno torej vpliva v taki smrtni senci dober prijatelj, ki nam pove to in ono novico, ki nam izpregovori tolažilno ali bodrilno besedo. Dragi »Domoljub«! Ne zabi tudi v bodoče svojih starih prijateljev v strelskih jarkih! Pozdrav vsem prijateljem. Z Bogom! — Mihael Zalokar.

Čez dve leti na bojnih poljanah. Dragi Domoljub! Po dolgem času se zopet spominjamo najljubšega prijatelja »Domoljuba«. Sporočamo, da se nahajamo zdaj blizu bojne črte v vasi K. Imamo se dobro; tu smo zbrani fantje, ki smo že čez dve leti na bojnih poljanah, a smo še vsi zdravi in čvrsti. In tako zdravi in veseli upamo, da se vrnemo po končni zmagi med drage domače. Srčne pozdrave pošiljamo vsem slovenskim fantom in dekletom ter bralcem »Domoljuba«, ki ste še ostali doma pri ognjišču. Slovenski fantje domačega pešpolka št. 27: Desetnik Štebe Jakob iz Žej pri Kamniku; poddesetnik Dolenc Anton, Dole; infanteristi Sladič Alojzij iz Mirne; Pogačar Luka iz Kamnika; Benkovič Fr., Podgorje; Hočevnar Alojzij, Kamnik; enoletni prostovoljec Vrstovšek Feliks, Maribor; enol. prost. Zalar Alojzij z Glince pri Ljubljani; poddes. Jožef Kimovec, Vače;

infanteristi: Jakob Kimovec, Vače; Jernej Juvančič, Vače; Anton Lovše, Vače; Matvez Dolinar, Peče; Anton Suhadolnik iz Vrbljen.

Hvaležno priznanje. — Dragi »Domoljub«! Že nad leto dni me pridno obiskuješ na teh visokih pečinah in mi kot drag prijatelj prinašaš vedno mnogo zanimivih novic, razvedrila in poduka, za kar se Ti srčno zahvalim in Ti želim še nadalje mnogo naročnikov in čitateljev. Obenem mi pozdravi vse svoje čitatelje in čitateljice! Tvoj udani Hrvat Al., nadlovec.

Odlikovanje po smrti. Kakor nam potrtem srcem sporoča mati Marija Mandelj, posestnica v Radovljici, je bil njen sin korporal Josip Mandelj odlikovan s hrabrostno svetinjo II. razreda. Služil je pri c. in kr. pp. št. 17 ter bil dodeljen strojno-puškiniem oddelku. Padel je kot junak v bitki na Rombonu pri Bovcu dne 16. septembra 1916. Težko prizadeta mati ga temboj objokuje, ker je to že drugi sin, ki je žrtvoval svoje mlado nadebudno življenje za dom in cesarja, dočim je njen tretji sin v ruskem ujetništvu. Priporoča se rajni mladenič v pobožen spomin pri molitvi!

Župnik-infanterist odlikovan. Te dni je bil odlikovan za hrabrost pred sovražnikom prostovoljec — koroški župnik Ivan Maierhofer — z bronasto kolajno.

Vesela ura... Pa se še le vedno kdo oglasi z Ruskega, ki so ga domači že pripočili božji milosti in oskrbeli sv. maše zanj. — Dve leti je minilo, kar je bil zadnji-krat pisal z bojišča infanterist Franc Pernuš (iz Vadič pri Lešah). 16. novembra je pa došla od njega dopisnica, ki je romala dva meseca: prinesla je starišem veselo novico, da Francelj še živi in je zdrav. Skrbi ga, kaj je z bratoma, ki se vojskuje, in sicer Andrej na laškem, Jožef pa na ruskem bojišču ter sta še oba zdrava.

Dum-dum-krogle. V ameriškem mestu Jersey-City je zasledila policija cel vagon dum-dum-krogel. Amerika jih je izdelala Angležem proti Nemcem. Kje je »pobožni« profesor prava Wilson? Ali tako posreduje za mir?

Gorico je laški kralj že dvakrat obiskal. Navdušenja baje ni našel. Če je sam navdušen, je veliko vprašanje, zlasti če pomisli, da je tam blizu izkrvavelo 150.000 njegovih vojakov.

Izredna predrznost. Te dni so v Brodu ob Savi prijeli romunskega ogleduha, ki je hodil okrog v opravi avstrijskega narednika ter poizvedoval o gibanju in razmerju naših čet. Imel je kar 26 raznih potnih legitimacij, ki so bile vse pravilno narejene in oskrbljene s pečati. Nevarnega vohuna so spravili na varno.

Veliko naročilo. Ruska vojna uprava je naročila na Angleškem 19.200.000 vatlov sukna za prihodnjo pomlad. Če ga bo dobila?

Pletilni odsek iz Prifarske doline pri Kostelu pošilja mnogo lepih pozdravov vsem našim vrlim bojevnikom. Ob dolgih večerih se zbiramo in šivamo čevlje iz slame za vojake, Rade bi Vam, dragi branitelji naše lepe domovine, vsaj nekoliko pomagale, zato vzemite to majhno delo za dobro. Naj Vam bo v pomoč ob težki in prenaporni službi. Dal Bog, da se skoraj povrnete z vencem zmage v naročje ljube

domovine. Danica Južničeva, Mici Južničeva, Ivanka Bauerjeva, Lina Bauerjeva, Anica Klaričeva, Mici Papeževa.

Koliko je stala Francoze vojska? Poslanec Brizon je izračunal, da je Francija doslej žrtvovala: 50 milijard denarja, izguba socialnega dela znaša 45 milijard, gospodarska vrednost padlih Francozov 150 milijard, in še 35 milijard raznih drugih izgub.

Največja angleška ladja potopljena. V Egejskem morju pri otoku Kea se je pogreznila največja transportna ladja »Britania«, na kateri je bilo 1100 bolnih angleških vojakov. Zadel je najbrž na mino. 48.150 tonska ladja »Britania« je bila dolga 300 metrov in 30 metrov široka. Potopila se je v 50 minutah.

Razne novice.

Število vojaških kuratov. Vojaske škof dr. Bjelik sporoča, da je bilo dne 30. septembra 1916 zaposlenih v dušnopastirskem vojnem službovanju 1874 rimsko-katoliških, 736 drugoverskih kuratov. Odlikovanih je bilo 724 rimsko-katoliških vojnih duhovnikov ter 105 drugoverskih.

Vojne kuhinje. Na Dunaju so vpeljali zopet tri nove vojne kuhinje. V Gradcu se vozi posebna potovalna kuhinja, ki v nji dobe revni sloji nekoliko okrepčila za male vsote.

Dobrodelnost. Ogrski škof Szatmar je daroval ob svoji škofovski desetletnici 315.000 K v dobrodelne vojne namene.

Lačni so. Tudi Italijani skušajo bridkosti trdovratne vojske. Boj podmorskih čolnov je dosegel, da so v skrbah Angleži, ki jim je uničen velik del pomorske moči, Italijanom pa manjka premoga, sladkorja in sedaj tudi kruha. Kruh in polenta — to je hrana osobito južnoitalijanskega prebivalstva. Odkar so pa vpeljali karte za kruh — je pa jela huda presti. Vročekrvo ljudstvo na Siciliji in v južni Italiji tega ne bo lahko preneslo.

Za med smeti... V Italijo je došlo okrog 2500 iz Rusije odpuščenih ujetnikov italijanske narodnosti. »Odrešence«, ki se bodo sedaj vojskovali ali se deloma že vojskujejo na laški fronti proti bivši domovini in bivšim tovarišem, so v Milanu sprejeli z godbo. Med njimi je tudi 21 častnikov. Zaničevanje takim brezvestnežem!

Benetke pod vodo. Take poplave, kakor zadnji čas, že dolgo ni bilo v Benetkah. Markov trg je pod vodo in se vozijo čezenj s čolni.

Prebivalstvo v Newyorku. Belih ljudi v ameriškem mestu Newyorku je po najnovejšem štetju 4.669.162. Po narodnosti (jeziku) je bilo 21 odstotkov Angležev, 19 odstotkov judov, 18 odstotkov Nemcev, 12 odstotkov Italijanov, 30 odstotkov Slovanov in drugih.

London je imel leta 1891 malo manj kot 6 milijonov ljudi. Od takrat je to število napredovalo za 15,7 odstotka. — Liverpool je imel dobrega pol milijona ljudi; od takrat je napredoval za 6,2 odstotka.

Zborovanje izvršilnega odbora S. L. S.

Izvršilni odbor S. L. S. je zboroval 23. nov. pod predsedstvom načelnika stranke dr. Šusteršiča. Udeležba je bila skoraj polnoštevna. Zborovanje je trajalo od 10. ure dopoldne do 6. ure zvečer. Načelnik, otvorivši sejo, se je predvsem spomnjal umrlih članov poslanca Povšeta in Andreja Beričiča. Prvi, starosta Izvršilnega odbora, je od prvega početka stranke sem zvesto in modro deloval v strankinih vrstah in si zlasti pridobil s svojim gorečim delovanjem za dobrobit kmečkega stanu posebno zaupanje in ljubezen le-tega. Njegova smrt je odprla močno vrzel v stranki. Stranka mu ohrani hvaležen spomin. Naj v miru počiva! — Andrej Beričič je bil mlad in navdušen sobojevnik stranke, ki je opravičeval najlepše nade. Kot vojak je dal na gališkem bojišču življenje za načela S. L. S. Čast njegovemu spominu. Lahka mu bodi zemlja! — Člani Iz. O. so se v znak sožalja dvignili raz sedeže in se je ta žalni pojav zabeležil na zapisnik.

Nato se načelnik spominja vseh onih mnogoštevilnih somišljenikov, ki se z nepresežno hrabrostjo bojujejo na vseh frontah monarhije za program S. L. S.: Vse za vero, dom in cesarja. Čast in hvala junakom, stranka jim pošilja svoj pozdrav.

Nato je načelnik stranke obširno obrazložil položaj v stranki in izven stranke ter poudarjal potrebno potrebo, da se v teh velerisnih časih najožje strnejo stare, v boju in delu preizkušene vrste v starem redu. Nato se je vršila obsežna debata, ki je zadevala na eni strani notranjo organizacijo stranke, na drugi strani pa delovanje avtonomnih oblasti v deželi, koncentracijo slovenskih strank ter povratak ustavnega življenja v Avstriji. Izkazala se je, kakor vedno v resnih časih, popolna edinstvo S. L. S., ki stoji tesno organizirana za svojim načelnikom. — Ker je glede na sedanje nenormalne razmere redno shajanje Iz. O. zelo otežkočeno, se je v podporo načelniku in razbremenitev njegove odgovornosti ustanovil Ožji svet S. L. S., v katerega so se poleg načelnika izvolili sledeči člani Izvršilnega odbora: Anton Belec, Karel Dermastia, Jos. Gostinčar, Fran Jaklič, Evgen Jarc, Andrej Kallan, Ivan Kregar, dr. Krek, dr. Lampe, Ivan Lavrenčič, dr. Pegan, Ivan Piber, Matej Rihar, Anton Škubic, Josip Šiška in Iv. Traven. Ožji svet se bo shajal redoma vsak mesec pri načelniku stranke.

Nanovo so se kooptirali v smislu strankinih pravil v Izvršilni odbor sledeči gg.: Ivan Bešter, Mihael Arko, Fr. Beranik, Franc Traven in Franc Vovko.

Druge sklepe Izvršilnega odbora, v kolikor so namenjeni za javnost, objavljam na drugem mestu.

Ko je načelnik zaključil sejo, so se zborovalci razšli z navdušenimi klici: Živela Slovenska Ljudska Stranka!

Pregled po svetu.

Grof Berchtold bo postal prvi dvorni mojster novega cesarja; to službo je izvrševal že doslej pri prestolonasledniku. — V vodstvu političnih stvari v monarhiji mu bo usojena izredna vloga.

Nemški državni zbor. V pruski zbornici je bil o priliki razprave o poljskem vprašanju sprejet predlog o varovanju nemškega značaja vzhodnih pruskih pokrajin, in sicer s 180. proti 104. glasovom. Proti predlogu so glasovali Poljaki, katol. centrum, napredna ljudska stranka, soc. demokrati in Danci.

Nove krivice entente. Avstrijski, nemški, bolgarski in turški poslanik so morali vsled pritiska entente zapustiti Atene in

glejte danes med ljudstvo; povsod je izginilo veselje za vojsko. Rusko ljudstvo hoče po sili mir za vsako ceno, in iz tega hrepenjenja po miru se je po sebi razvilo nasprotstvo proti Angliji.

Svetovna vojska.

Na Krasu mir. — Zapadna Romunija osvojena. Romunske čete pri Oršovi odrezane. Mackensenova armada udrila čez Donavo in prodira proti Bukarešti. — Pri Bitolju odbiti sovražni napadi.

VOJSKA Z ITALIJO.

Na italijanskem bojišču nobenega važnega dogodka. Slabo vreme je oviralo bojevanje; le zadnje dni, ko se je nekoliko zvedrilo, se je bilo zopet zganilo topništvo na Krasu. Najbolj živahno je bilo pri Gorici, kjer so Italijani zastojali skušali pridobiti nazaj izgubljene postojanke pri Biljah in v goriškem Tivoliju.

RUSKO IN ROMUNSKO BOJIŠČE.

Boji na Poljskem počivajo.

V Galiciji in Bukovini ni nobenih posebnih dogodkov. V gozdnih Karpatih so napravile zavezniške čete par uspešnih sunkov v poizvedovalne namene.

Vrhovno poveljstvo čet, ki se bore v južni Galiciji, Bukovini, na Sedmograškem in v Romuniji, je prevzel na dvajseto Jožef, ki je prej pod Borojevičevim poveljstvom vodil neko armadno skupino na Krasu.

Zmagoslavno prodiranje v Romunijo. Že zadnjič smo poročali, da so naše in nemške čete udrle iz Karpatov v ravnino Valahije in zasedle mesto Kraiova, ki je važno železniško križišče. Kakor nevdružen hudournik so se sedaj spustile naše čete po Valahiji. Od Krajove so neprestano potiskale sovražnika proti Bukarešti, izsilile prehod čez reko Alt in osvojile mesto Slatina. Drugi oddelki so severno od tod prodrli čez reko Černa in napadajo od strani one romunske čete, ki se zelo trdovratno branijo jugovzhodno od prelaza Rdečega stolpa v okolici Ramnicu Valcea. 24. t. m. so tu naši ujeli 800 Romunov. Po trdovratnih bojih so morali Romuni pustiti zmagovalcu tudi to mesto. V srednji Valahiji, vzhodno od reke Alt, je premagala nemška kavalerija neko romunsko kavalerijsko divizijo.

Romunske čete pri Oršovi odrezane. Po bitki pri Targuiu, kjer je bila prodrt romunska bojna črta, so zavili nekateri zavezniški oddelki proti jugozapadu v hrbet onim romunskim četam, ki so se borile pri Oršovi in jih odrezale od ostale romunske armade. Obenem so potisnili naš sovražnik pri Oršovi nazaj ter mu udrli čez Donavo v bok in hrbet. Odrezani sovražnikovi bataljoni se sicer trdovratno branijo v gozdovih severno od Turn-Severina, toda končno jim ne bo kazalo drugega, kot da se udajo.

Mackensenove čete udrle čez Donavo. Ko so zavezniške čete v Valahiji podile

Cesar Franc Jožef v ogrski maršalski uniformi.

se vkrcati na parnik, ker bi bili drugače s silo iztirani. Grški kralj je odklonil vsako odgovornost. Varstvo nemških podanikov je prevzelo špansko poslaništvo, varstvo drugih pa ameriško.

Venizelos. O prekucuhu Venizelosu se v poslednjem času ni mnogo pisalo. Zdaj je prišla kar naenkrat novica, da je njegova vlada napovedala Bolgariji vojsko. — Častniki kralju vdanih čet pravijo, da tistih tovarišev, ki so prestopili k vstašem, ne priznavajo ne za predstojnike, ne za podložne, marveč jih bodo po postavi kaznovali.

Boljša volja na Ruskem za mir. V prvi seji ruske dume je prejšnji prijatelj Angležev Šulgin izgovoril te-le besede: »Po-

Romunci, je Mackensen s svojimi četami naenkrat na več točkah prekorčil Donavo. Bolgarske čete so zasedle donavske otoke pri Gigeni, Orehovem, Lomu in Vidinu. V noči pred četrtkom pretečenega tedna je naenkrat zagrmelo pri Svistovem na bolgarski strani; stotine topov je bruhalo čez Donavo na romunsko stran. Po kratkem, toda hudem obstreljevanju so se prepeljali nekateri nemški in bolgarski oddelki na romunski breg in vrgli po kratkem boju ne posebno močno romunsko brambo. Čete, ki so prišle čez Donavo, so se hitro utrdile. Med tem časom so pa pionirji v veliki naglici zgradili čez Donavo štiri mostove, po katerih je prekorčala široko reko ostala Mackensenova armada. V 24 urah so bili narejeni mostovi in izvršen prehod. Seveda je bil material za mostove že prej na skrivnem pripravljen. Ko je bila zbrana vsa armada na romunskih tleh, je začela prodirati v treh skupinah. Ena skupina je udarila ob Donavi proti Giurgijevemu, druga proti Karakalu, ki so ga že zavzele Falkenhaynovе čete iz severa, tretja skupina je pa prodrla proti mestu Aleksandria in ga zavzela. Romuni so imeli tu zelo malo čet. Domneva se, da z Rusi vred zbirajo glavne sile v okolici Bukarešte, kjer se bo najbrž bila odločilna bitka.

V Karpatih, severno od Kampolunga, so morali Romuni ustaviti svoje napade. Južno od Predeala pa avstrijsko-nemške čete neprestano pritiskajo na sovražnika. Romuni sami poročajo, da se tu vedno silneje čuti pritisk Nemcev, ki so tu zbrali baje okrog 250.000 mož.

V Dobrudži so se bolgarske, nemške in turške čete zakopale ob Trajanovem nasipu. Svoje postojanke severno od tam so morale popustiti vsled ruskega pritiska. Več sovražnih napadov na nove postojanke so pa zavezniki z lahkoto odbili.

PRI BITOLJU.

Boji pri Bitolju se nadaljujejo. Sovražniki so dosegli postojanke, v katere so se bile umaknile nemško-bolgarske čete. V novih postojankah so bili odbiti vsi sovražni napadi. V boj so posegla že tudi italijanska ojačenja, toda brez posebnega uspeha.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Na francoskem bojišču je nekoliko ponehalo bojevanje radi megle in slabega vremena, vendar so morali Nemci tu in tam odbijati francosko-angleske napade.

Slike in črtice z bojišč.

Hitro, hitro mine čas . . .

Črnovojnik Bartelj Franc iz Trebnjega je poslal svojim domačim pred praznikom Vseh svetnikov naslednje pismo: Dragi starši! Prišla je zopet hladna jesen. Pri Vas, mislim, je še precej gorko, tukaj nas je pa že parkrat sneg pobelil. O, kako hitro beži čas, četudi smo v vojnih težavah. Že sta potekli dve leti, odkar sem se v žalosti poslovil od Vas ter krenil v kraje,

kjer se sučejo v zraku železne ptice ter pojejo mrtvaške pesmi. V resnici se moram zahvaliti najboljšemu Gospodu Bogu, ker sem še pri veselem zdravju.

Ob spominu vseh vernih mi prihajajo na misel naša pokopališča v domovini. Ne bo ga groba, ki bi bil pozabljen. Koliko je pa grobov po široki bojni črti — na tisoče in tisoče! — kjer ne bo ne svečice, ne venca, ne sestre, ne brata! Spominjajte se torej doma vseh naših tovarišev, ki so prelili kri za prelepo domovino.

Danes, ko stojim ob meji naše in sovražnikove zemlje na straži, imam nekoliko prilike, da sem Vam napisal te vrstice ter da Vas pozdravim iz daljnega kraja. V duhu podajam roko in kličem: Z Bogom!

Kje je imel sv. mašo.

Tirolski vojni kurat Matija Ortner je opisal v pismu svoji materi, kje vse je že imel sv. mašo za časa sedanje vojske. Tako-le pravi: Okrog 1000 sv. maš sem opravil, pa vsako skoraj na drugem kraju: napravil sem oltar na kakem hlodu ali kamnu v gozdu ali na polju, kjer so bile uprav čete; na zabojih z municijo ali kruhom, na ognjišču kake kočice, na mizi v hiši, na razstreljenem stolpu utrdbe, v turški palači, v zvoniku razbitega srbskega templja, v kleti, prodajalni, na skednju, v planinski koči, v planinskem hotelu, v vojašnici, trdnjavi, v duplinah in kavernah, v ledenih jamah, v strelskih jarkih, v zasedenih sovražnikovih kritjih, v bolnišnicah, na grobovih vojakov in na pokopališčih, v dolinah in na višinah, na ogrski stepi in tirolski pečini, na dvorišču Filipovičeve vojašnice v Sarajevu, kjer je bilo zbranih okrog mene 3500 tirolskih strelcev ter je na stotine mož z odličnimi častniki in poveljniki vred pred ognjenim krstom pristopilo k sv. obhajilu, in na 3244 m visoki ostrini, kjer so bili samo trije možje poleg mene; iz nižav in okolišča je pa gledalo tisoče oči proti temu »velikemu« oltarju. Pa smo tudi izpremenili stojišče ter sem jaz šel v nižavo, kamor so videli naši strelci, ki so tako izdaleka prisostvovali sv. daritvi. Napravil sem pa oltar tudi na kolodvoru, moštvo v vozovih je bilo pri sv. maši; iz oken so viseli rožni venci naših vojakov.

Vsak kraj — druga slika.

Podpisujte 5. vojno posojilo.

V tretjem letu svetovne vojske, ko je tudi Romunija za svoj izdajalski nastop ob strani naših sovražnikov pošeno tepena, se obrača naša država do svojih državljanov za peto vojno posojilo. V teh resnih časih, ko po dolgotrajni borbi stopa svetovna vojska v odločilni trenutek, je sveta dolžnost vsakega državljanca, da se odzove z vso pripravljenostjo klicu ogrožene domovine ter ji da na razpolago čim izdatnejša denarna sredstva. Sedanje peto vojno posojilo je najdalekosežnejše, odločilne važnosti za nadaljnji potek tega srditega boja. Izrazito prepričevalno naj dokaže vsemu sovražnemu svetu vso našo požrt-

vovalnost. Izpričuje naj, da naše domovine ne le ni mogoče poraziti z orožjem, marveč da je nezlomljiva tudi njena gospodarska moč. Za naš obstanek gre, ta zavest naj dvigne naše sile! Tekmujmo ob petem vojnem posojilu, da jasno dokažemo vsem sovragom našo neuklonljivo voljo braniti obstanek staroslavni domovini. V trdnem zaupanju v zmago pravične stvari smo vsled vzvišenega junaštva naših vojakov in odličnega vodstva naših poveljnikov, tesno združeni s svojimi izvrstnimi zavezniki, zmagovito strli ves največji napor nadsilnih sovražnikov. Čvrsto stoji in kljubuje naša vojaška fronta. Stavimo po svojih najboljših močeh, kar moremo, da ostane kakor doslej tudi v prihodnje neomajano krepka naša gospodarska fronta, ki izpopolnjuje in podpira vojaško fronto.

Industrialci, obrtniki in kmetje, — pokažite tudi pri sedanjem petem vojnem posojilu dejansko svojo domoljubno zavednost ter se udeležite čim številnejše in čim izdatnejše podpisovanja.

V Ljubljani, dne 20. novembra 1916.

Trgovska in obrtniška zbornica
za Kranjsko.

Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/2% brez kakega odbitka.

Kradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gospodarske stvari.

GOSPODARSKI IN TRŽNI PREGLED.

Trda za pšenico. Cene pšenice v Ameriki so postale tako visoke, da že prav resno mislijo izvoz prepovedati. Kakor se zdaj kaže, bodo vse žito pokupili špekulanti in prodali za drag denar v Evropo. Kaj bo potem v Ameriki, jih seveda le malo briga. Na Angleškem imajo po primorskih mestih 57.000 vagonov pšenice. Na vsakega človeka pride skoro 15 kg, če Irsko odračunamo. Veliko blaga imajo še mlinarji in trgovci po deželi, precej je tudi lastnega pridelka, vendar bi v par mesecih vsega zmanjkalo, ko bi prenehal uvoz iz tujine.

Prešičje meso na Angleškem. Prav veliko porabijo Angleži tudi suhega prešičjega mesa. Leta 1914. so dobili v prvih šestih mesecih 1.355.007 kutsov (ki ima 50-8 kg) iz Danske, 814.388 iz Amerike, 137.107 iz Kanade, 285.585 pa iz drugih dežel suhega mesa ali bakona, kakor tako meso tam imenujejo, torej skupno 2.602.087 kutsov.

Leta 1916. v istem času 839.466 iz Danske, 2.513.959 iz Amerike, 794.640 iz Kanade in 28.647 od drugod, skupno 4.176.712 kutsov ali 57.255.100 kg le v pol leta. V teh številkah vidimo, kako je Danska nazadovala, Amerika pa je dala trikrat toliko, kakor poprej. Iz tega nam tudi postane jasno, da porabijo Amerikanci svojo turščico rajši za domače prešiče, kakor bi jo na tuje prodajali.

Če se pravilno ne obdeluje... Višji nemški častnik popisuje v »Landw. Presse« št. 93, kako se obdeluje na zasedeni poljski zemlji. Bili so tam spomladi uradniki za poljedelstvo, ki so vsako jutro ukazali kmetom, kaj bodo čez dan delali. Kmetje so res prišli vprašati in so delali, kar se jim je naročilo. Sejali so jaro pšenico, katere v teh krajih še poznali niso; po novem in prepozno so sadili krompir. Nastala je grozna zmešnjava. Julija je prišel častnik, ki je bil dober kmetijski strokovnjak. Popravljal je, kar se je dalo popraviti; toda julija ni več mogoče saditi in sejati. Setev je bila zaradi deževja prav slaba, jara pšenica ni dala čisto nič, ker je bilo tam zanjo premrzlo, krompir so natančno pretehtali. Pridelali so malo več kot seme.

gospodarstvu bank je edini in glavni vzrok, ker imajo na Ogrskem še višje cene, kakor pri nas. Ogrska kreditna banka je zaslužila v enem letu 80 milijonov kron.

Češka čistilnica petroleja je dosegla 137 odstotkov čistega dobička. Karpatska petrolejna čistilnica je imela 40³/₄ odstotkov čistega dobička. Družba za nafto je dala 16-24 odstotkov. Pri tej je sam Ofenheim zaslužil 20 milijonov kron čistega. David Fanto je zaslužil 73 odstotkov.

Sijajni so dobički tovarn za usnje. Mnogi tovarnarji so zaslužili trikrat toliko, kakor je bilo poprej vse vredno, kar so imeli. Ker niso dolžni računov polagati, se ne more natančno vedeti, koliko so imeli zaslužka. Od registrovanih tvrdk so izkazale dobička: Flesch, Gerlah, Moritz 30% in zraven še 4 milijone posebej. Poprej so imeli le 2-2 milijona v kupčiji. Ogrska centrala za usnje je izkazala 92 odstotkov. Še več so zaslužile vse trgovine in tovarne z manufakturnim blagom. Trgovina Selimka na Dunaju je zaslužila 10 milijonov s prodajo modnega blaga, katerega je pred vojsko nakupila.

»Nikjer,« pravi »Reichspost«, »se niso ujede tako grozno pokazale, kakor pri t-

Žito za pitanje. Na Nemškem vlada zelo pospešuje pitanje prešičev. Samo na Badenskem bodo dali za 150.000 prešičev kmetom 3700 vagonov ječmena za pitanje. Oddati bodo morali pitance po najvišji ceni. Enako imajo vpeljeno tudi po drugih nemških deželah. Kakor se kaže, nimajo strahu, da bi jim žita zmanjkalo.

Vino in mleko. Za vino so na Dolenjskem vpeljane najvišje cene. Vendar je težko dobiti dobro blago po tej ceni. Večino pridelka so kmetje še v moštu prodali. Pomanjkanje mleka je vedno bolj občutno, v mestih ga še ranjenci težko dobi. Ko je nehala paša, je bila molža vedno slabša. Za navadno domače maslo plačujejo 12 do 14 K.

Gnojila. Po novem letu bo po kmetijski družbi še mogoče dobiti nekaj vagonov žlindre. Cena je primeroma nizka. Naročite jo, ker brez umetnih gnojil, zlasti brez zadostne fosforne kisline ne bo dosti pridelka. Potreseš jo lahko po vseh njivah in travnikih. Vozite, dokler je mogoče, tudi gnojnico po travnikih in njivah. Gnojnične jame so skoraj povsod polne; gnojnica gre čez, dragoceno gnojilo se izgubi brez koristi. Če se napravijo tudi male kolesnice na polju, bo obilnejši pridelek prihodnje leto vse poplačal.

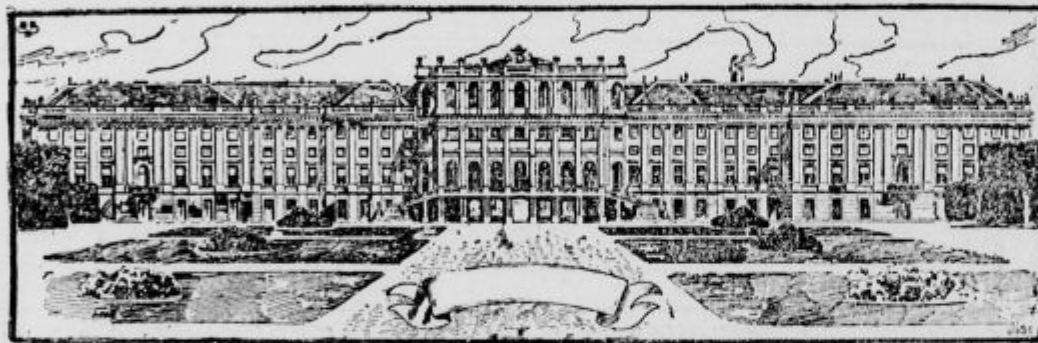
Cena žitu po 15. decembru. »Zavod za promet z žitom ob času vojne« — podružnica v Ljubljani — opozarja posestnike, ki imajo oddati žito »Žitnemu zavodu«, da se prevzemne cene za žito po 15. decembru 1916 znižajo za 2 do 3 K pri 100 kg. Kdor odda predpisano pšenico do 15. decembra, prejme plačano po 38 K; tisti pa, ki jo bo oddal po 15. decembru, bo na preiel le 35 K za 100 kg, razen če je odjemalec sam opustil, da žita pravočasno ni prevzel.

»Žitni zavod« pripominja: »Posestniki naj se nikar ne zanašajo, da jim žita morda ne bo treba oddati. Dovozi žita iz drugih dežel so se letos v primeri z lanskim letom znatno skrcili in mora vsaka kronovina skrbeti, da spravi sama kolikor mogoče več žita skupaj. Zato je gotovo, da bo smel vsak posestnik obdržati zase res samo toliko, kolikor rabi za seme in kolikor mu gre po zakonu za prehrano njegove družine.«

Za naše gospodinje.

Krompirjev sirnik. Skuhaj kilo krompirja, olupl in zmečkaj ga; vmeši rumenjak ali dva, dve žlici kisle smetane in soli, kolikor treba. Povaljaj na to po moki, da bo debela klobasa, razreži na kose in pritisi kose z dlano, da bo gladka koluta. Nato namaži skledo pekačo z maslom, naloži vanjo kolute, nakapaj z maslom, potroši s sirom in speci.

Riba s kislim zeljem. Namoči trsko ali polenovko, zarmeni čebule na maslu in popraši s papriko. Ribo razreži na kosce, kakor za goljaž, odloči koščice in pari deset minut na maslu. Nato stresi nanjo kuhanega ali surovega kislega zelja, pari še deset minut in daj na mizo. Zraven se prileže krompir.

Cesarski grad šenbrun na Dunaju.

Navijanje cen — pa sijajni dobički bank. »Tagespost« v Gradcu poroča v štev. 323., da je bila kajzarica Roza Vaniš iz Grosdorfa obsojena na osem dni zavora in 30 K kazni, ker je julija zahtevala za eno jajce 20 vin., Mar. Somer ravnatelj je bila obsojena na tri dni zavora in 30 K kazni. List »Reichspost« poroča, da je bilo več kmetov obsojenih na kazen 500 K zaradi navijanja cen.

V štev. 540. ima »Reichspost« prav lep članek: »Katerim vojska koristi?« Iz njega povzamemo glavne misli: Vse d u n a j s k e b a n k e so imele pred vojsko 1200 milijonov lastnega premoženja. V dveh letih vojske se je ta glavica dobro podvojila. Milijone so dale na stran za slučajne nesreče ali za sklad, s katerim napravi ravnateljstvo lahko, kar hoče. In vendar so morale še 10 do 20 odstotkov čistega dobička izkazati. Kreditna banka na Dunaju je izdala nove delnice po 320 K. Ker je njena kupčija tako izvrstna, je prodala te delnice na borzi po 659 K. Po imenski vrednosti bi imela dobiti za vse 20 milijonov kron, dobila je pa 35 milijonov kron, torej 15 milijonov kron zaslužka brez najmanjšega truda. — Še hujše je na Ogrskem. Tam je grof Tisza izročil preskrbo z živili in vse druge državne monopole ogrskim bankam. Od takrat se je cena vseh živil zelo dvignila. V

govini. Trgovina bi imela skrbeti za promet blaga med proizvajalcem in konsumentom. Na površje so prišli zajedavci, ki so enako drli proizvajalca in konsumenta. Denarni mogotci so precej, ko so bile meje zaprte, skušali naglo pokupiti kolikor mogoče veliko blaga. Dobili so monopol, blago so umetno zadrževali in ga niso hoteli prodajati, da bi z večjo potrebo šle cene bolj kvišku. Vse so dobili v svoje kremplje: živino, sadje, jajca, perilo, sveče, kovinske izdelke, vse so pograbili. Trgovina za usnje Bäcker & C. na Dunaju je zaslužila v kratkem tri milijone kron. Trгоvec z živili Fliegler v Črnovcih je imel začetkom vojske 100.000 K. Kmalu je pomnožil premoženje na 3 milijone kron. Mlinar Natan Kraft je imel poprej 200.000 kron, zaslužil je 4 milijone kron. Agent za izseljence Eidingler je zaslužil na enak način več milijonov. Grozne dobičke so imeli trgovci s konji. Pravi prekupci v Galiciji in na Ogrskem so danes vsi milijonarji. Izredne dobičke so imeli vinski trgovci, ki so imeli velike zaloge. Pivovarna Dreher na Dunaju je imela lani 27 odstotkov dobička; 882.650 K je odpisala, kar je tudi dobiček. Pivovarna v Smihovu je dala 45odstotne dividende. Vendar so ubogi pivovarnarji tožili, da ne morejo izhajati v sedanji draginji. Vlada jim je morala cene zvišati.

Riba s kislo kumaro. Osnaženo ribo posoli, deni v ponev malo vode; ko zavre, obrni v njo ribo, da dobro prevre in postavi malo na stran, da se polagoma skuha. Nato zarmeni žlico moke na žlici surovega masla, zalij z ribjo juho, okisaj, deni vanjo malo paradižnika in na tenko zrezane kisle kumariče. Nato zloži kosčke ribe v skledo in zlij polivko na njo. Poleg ribe daj nezabeljen krompir in hren.

Zdravstvo.

Če kaj v oko pade, si nekateri ne znajo pomagati, marveč si po nerodnosti in nepravilnem ravnanju napravijo le bolečine in tirajo z drgnjenjem in stiskanjem v oko padlo smet le še dalje pod kožo. Ako ti zaide smet ali mušica v oko, pusti oko pri miru, zatisni trepalnici skupaj, kakor pri spanju, pa ti splavijo solze tujo stvar v notranji kot, kjer jo potem s čednim robcem lahko odstraniš.

Tedenska pratika.

Petek, 1. decembra: Sv. Eligij, škof. († 659.) — Sv. Natalija, dev. muč.
Sobota, 2. decembra: Sv. Bibijana, muč. († 363.) — Sv. Pavlina.
Nedelja, 1. adventna, 3. decembra: Evang.: O poslednji sodbi. — God sv. Frančiška Ksav., indij. apostola. († 1552.)
Ponedeljek, 4. decembra: Sv. Barbara, dev. muč. († 306.) — Sv. Peter Zlat. — Sv. Ano. škof.
Torek, 5. decembra: Sv. Saba, opat. († 532.) — Sv. Krispin, muč.
Sreda, 6. decembra: Sv. Nikolaj, škof. († 350.) — Sv. Apolinar.
Četrtek, 7. decembra: Sv. Ambrozij, škof. († 397.) — Sv. Agaton, muč.

Solnce vzhaja ob 7. uri 42 m., zahaja ob 4. uri 2 m.

Luna: prvi krajec ob 2. uri 56 minut zjutraj.

Sv. Frančišek Ksav.
 † 1552.

V razburkanem času, ko se je v 16. stoletju začel verski razkol, je bil na vseučilišču v Parizu mlad plemič, ki se je posvetil modroslovju. Tu se je Frančišek sešel s sv. Ignacijem. Ta sv. mož ga je popolnoma pridobil za dobro stvar. Odslej je skrbel edino le, kako bi več duš pridobil za nebasa. Njegovo stalno geslo je bilo: »Daj mi duš, o Gospod.«

Ko je bil izbral poklic indijskega misijonarja, je zapustil Evropo (1541) skoro brez vsega premoženja in potrebnih sredstev. Imel je s seboj brevir (knjiga za duhovske molitve), križ in nekaj nabožnih knjižic za novoizpreobrnjence. Sicer se je pa docela zanesel na božjo Previdnost in na pomoč Sv. Duha.

Tekom 10. let je krstil Ksaver do 1. milijona poganov. Žetev velika, a delavcev je bilo premalo, zato je pisal domov P. Rodriguezu: »Kolikokrat mi pride na misel, da bi cbletal visoke šole, posebno v Parizu, ter zaklical tistim, ki jim je učenost več

kakor ljubezen do bližnjega: O, koliko duš izgubi nebasa po vaši krivdi!«

Do leta 1549. je deloval sv. apostol kot misijonar v Indiji ter prestal nepopisno veliko križev in težav, nevarnosti in pomanjkanja. Poleg tega si je nakladal še prostovoljno razna pokorila, da bi si s tem izprosil blagoslova božjega na svoje prizadevanje. Leta 1549. se je preselil na Japonsko, kjer je čez dve leti z velikim uspehom učil sv. evangelij. Neugnana gorečnost ga je nato vlekla na Kineško, kjer je milijone in milijone poganov tičalo v temi nevere. Toda njegovo delo je bilo končano. Mrzlica ga je položila na smrtno posteljo. Umrli je na otoku Sancian, ne daleč od mesta Canton.

Izrek sv. Frančiška Ksav. — Če bi komu dal kak svet, bi bil ta-le: »Premišljaj vsak dan četrte ure besede Zveličarjeve: »Kaj pomaga, če človek ves svet pridobi, na duši pa škodo trpi!«

Bolečine v hrbtu, bodljaji, bolečine v križu in trganje v ledjih čutimo, ako se vsled prehlajenja ali napetosti telesa pri delu jame kri počasneje pretakati ali se tok celo ovira. Ko pa začne kri zopet živahneje cirkulirati, zginejo bolečine. To dosežemo z masažo z izredno dobrodejnim bol lajšajočim Fellerjevim rastlinskim esencnim fluidom z znamko »Elsa-fluid«, ki ga tudi mnogi zdravniki uporabljajo v ta namen in priporočajo. Predvojne cene. 12 steklenic pošlje franko za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 16, Hrvatsko. Od Fellerjevih odvajalnih Rhabarbara-kroglic z znamko »Elsa-kroglice« stane 6 škatelj franko 4 K 40 vin. (t)

Da ne bo neprijetnosti.

Položnice so priložene današnji številki »Domoljuba« za one naročnike v avstrijskih deželah, ki prejema list po pošti naravnost na svoj naslov, in prosimo, da čimprej nakažejo naročnino v dosedanjem znesku 3 K za prihodnje leto. — Položnico naj vsakdo odda na domači pošti, kjer list prejema, ker ima sicer upravništvo mnogo nepotrebnega dela.

Oni naročniki, ki prejema list pri poverjenikih, v »Domoljubu« ne prejmejo položnice, ker je ne rabijo, in naj oddajo naročnino tudi takoj svojemu poverjeniku.

Kaiko se položnica (ali šek) izpolni, smo že opetovano pojasnili. Kdor tega ne zna dobro in pravilno narediti, naj naprosi koga drugega. Predvsem vpoštevajte tole: Vsak naj zapiše na srednji del položnice natančno svoj naslov, ne pa naslov našega upravištva, in sicer ravno tak naslov, pod kakršnim sedaj list prejema. Ako pa želi kako premembo, oziroma popravek pri svojem naslovu, naj to zapiše na zadnji strani v srednjem delu položnice.

Po »Domoljubovih« položnicah naj se ne plačuje nobena druga stvar kot samo in edino le »Domoljub«, torej noben drug časopis in nobena knjiga. Kdor bo po naši položnici poslal denar za drug namen, ga bomo vpisali na račun njegove naročnine. — To poudarjamo zlasti zaradi tega, ker bo odslej naročnina »Bogoljubova« enaka »Domoljubovi«.

Položnice prejmejo tudi tisti naročniki, ki so že plačali za leto 1917., ker bi imelo upravništvo preveč posla, če bi moralo izvesti one naslove. Vsak tak naročnik naj položnico shrani ali pa jo odda svojemu prijatelju.

V slučaju, da kdo ne bi dobil položnice, naj jo takoj reklamira, najbolje tako: Na list papirja naj napiše na eno stran: »Reklamacija — poštne prosta — Upravništvo »Domoljuba« v Ljubljani — na drugo stran pa: »Reklamiram priložo št. 48. »Domoljuba« od 30. novembra t. l. Ime in naslov:.....«

Za naročnike na Ogrskem, Hrvatskem, v Bosni in Hercegovini pa letos ne prilagamo nikakih položnic, ker se »Domoljub« v teh deželah po novem letu ne bo mogel več naročati naravnost na svojem domačem poštnem uradu. Vse podrobnosti o tem mu bodo pojasnili na domači pošti, kjer sedaj list prejema.

Za Nemčijo in druge zunanje kraje nimamo doslej še nobenih novih navodil glede naročanja časopisov. Če ostane vse pri starem, bo tudi v bodoče znašala naročnina za Nemčijo 4 K, za ostale zunanje države 6 K na leto. — Če se pri pošiljatelj naročnine mora kdo poslužiti banke, naj nam to sporoči v posebnem pismu, ker sicer banka ne pove, čigav je poslani denar.

Kdor svojih kurjih očes ne odpravi, napravi si vsako pot za trpljenje in slabi z bolečino tudi vse truplo.

Elsa Plaster

Odstranitev kurjih očes brez bolečin

je za vsakega res velika dobrota. Ne more se pa dovolj svariti pred porezanjem kurjih očes. Kako lahko se pregloboko zareže, ne da bi se opazilo, na nogo pride vedno prah in nesnaga, in se tako kri zastruji, kar je imelo že čisto smrt za posledico. Kurja očesa je možno odstraniti brez noža, lahko, hitro, in zanesljivo s Fellerjevim tur. st. obližem z zn. »Elsa« (obliž za kurja očesa 1 K, v škatli 2 K) ali Fellerjevo turist. tink'turo z zn. »Elsa« (lekoča tinktura za kurja očesa, cena 2 K). Med tem, ko druga sredstva, kakor tudi rezanje, piljenje itd., odstrani samo vrhnji del kurjega očesa, korenino pa puste, vsled česar očesa takoj zopet zrastejo, odstranilo gorenje navedeni izdelki kurja očesa s korenino vred. Oba izdelka, kakor tudi prašek za odstranjenje telesnega potu in potu na nogah (cena 1 K) se naroča pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 16 (Hrvatsko).

To in ono.

»Jaz sem pa kitajski cesar.«

Rajni cesar Franc Jožef I. je bil, kakor znano, velik prijatelj lova. Na lovu si je okrepil zdravje in se je pošteno razvedril. Rad je povabil v svojo družbo odlične

osebnosti, zlasti veljake prijateljskih vladarskih rodbin. Nemalokrat je doživel to in ono šaljivo ter zabavno presenečenje.

Nekoč je bil povabil na svoje letovišče, oziroma lovsko pristavo v Münzsteg na štajerskem bavarskega princa Leopolda in saškega kralja. Napravili so večji lov ter imeli izredno srečo. Ob povratku so čakali na dogovorjenem kraju dvorni lovski voz, ki so se hoteli z njim peljati v lovski grad. Toda vsled neljubega nesporazumljenja voza ni bilo. Kaj storiti?

Mimo privozi čvrst ogljar s praznim vozom. Ker so odlični lovci bili napravljeni preprosto in po lovsko, jih voznik ni mogel poznati. Imel jih je za navadne letoviščarje, zlasti, ko ga cesar Franc Jožef vpraša, kam pelje. Ker je ogljar s svojim konjičem krampljal v isti smeri, kamor so bili namenjeni kraljevski lovci, vpraša cesar, če bi jih hotel peljati. Molče položi ogljar dve črni deski čez lestvice, pa lagodno namigne, naj se vsedejo.

Nekaj časa se nič ne zmeni zanje in za njih pogovore. Ako bi se bil ozrl, bi videl zadovoljne obraze kraljevih oseb, ki so imeli s preprosto vožnjo dovolj zabave. Čez nekaj časa se pa mož vendarle obrne, pa nagovori saškega kralja v robatem štajerskem narečju (po nemško seveda): »Kdo pa si ti?«

Skoraj resno mu odgovori: »Saški kralj.« — Ogljar se malo namrdne, češ, če me že eden vleče, hočem poskusiti, kako se bo drugi obnesel. Vpraša torej zraven sedečega: »Ali si ti tudi kralj?« Ta pove po pravici: »Jaz sem bavarski princ Leopold.« — Ogljarju se skoraj zamalo zdi, da se tuji gospodje, ki jim je uslugo skazal, za plačilo hočejo še norčevati iz njega. Kljub temu pokaže z bičnikom še proti cesarju in namigne z glavo, češ: »In ti?« — Odgovor: »Jaz sem avstrijski cesar.«

Vznevoljen se obrne ogljar proč in poganja konjiča, ne da bi kaj odgovoril. Da bi ne kazil dobrega razpoloženja med veselimi gospodi, se hitro premisli ter obrne

rekoč: »No, jaz sem pa kitajski cesar!«

Ko so bili že blizu cilja, je bil pa vendar le nekoliko vznemirjen, ko so ljudje tri tujce tako spoštljivo pozdravljali. Pred cesarskim lovskim gradom so mu rekli, naj ustavi. Dvorni slugi prihite in ... možakarja oblije hladen pot. Ni vedel, kako bi se izgovarjal. Kar nehoti je zdrknil pred cesarja na kolena ter prosil odpustčenja. Cesar se mu prijazno smehlja, ga potolaži, zraven pa pošteno in cesarsko nagradi.

Za razvedrilo.

Pri skušnji. Profesor: »Ali veste, kak razloček je med železom in bakrom?« — Dijak: »Sila lomi železna kola — bakrenih pa ne!«

Izpememba. A.: Torej si se vendar oženil. In katero si izbral? — B.: Dragarjevo Ido. — A.: Kajno tisto, ki se je tako rada smejala in kazala svoje lepo nabrane zobke. Ali je še taka? — B.: No, smeja se zdaj le redkokdaj, zobe mi pa velikokrat kaže.

Vprašanja in odgovori.

M. R. — Sr. Bela: Za to stroko je večinoma treba predšole. Navadno zahtevajo kot pogoj za vsprejem znanje strojnega ključavničarstva ali kaj podobnega. Zdej je seveda pomanjkanje delavnih moči, bi se morda že tudi drugače prišlo zraven. Pogoje bi povedala tvrdka sama — ali v Gradcu ali katera druga.

M. B. — Labod: V tej zadevi posreduje pisarna »Dobrodelnost« v Ljubljani.

M. A. indr. — Podnart: Žene, ki imajo moze v Ameriki, do vzdrževalnine po postavi nimajo pravice. Morda bi društvo »Dobrodelnost« vedelo kaj svetovati.

Najnovejše.

Cesar Karel — Slovencem! Armadi in mornarici je cesar Karel izdal sledeče povelje: Hočem, da Moj prvorojenec, ki mi ga je darovala božja milost, pripada od zdaj dalje Moji vrli, junaški vojni sili in ga imenujem vrhovnim lastnikom Mojega pešpolka št. 17, ki bo nosil od zdaj dalje ime »Cesarjevič«.

Dunaj, 24. nov. 1916.

Karel.

V prvih urah svojega vladanja se je cesar Karel ozrl na svoje Slovence ter jim pred vsem svetom naklonil visoko odlikovanje. Slovenci in naš železni polk bomo znali ceniti to izredno pozornost novega cesarja. Sinove našega naroda si je bil izbral, ko je nedavno ponesel slavo avstrijskega orožja preko tirolskih gora v Italijo. Sam se je prepričal o jeklenem junaštvu in o neomajni zvestobi naših mož in fantov, zato je hitel, da je izkazal na ta odlični način svojo naklonjenost. Naša hvaležnost bo pričala, da cesar ni odlikoval nevrednih!

Edini slovenski zavež brez tujega kapitala

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi eerkenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. razne vrste izdelane stavbe, kakor tudi stavbe tudi ssem zgradbe. 2. vse premično blago, mobilije, polske orožje, stroje, živino, zvonove in enako. 3. vse poljske, dolke, fita in krmo. 4. zvonove proti prelomu. 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživite in druge kombinacije in proti neugodam, vaskovratna podjetja, otiri kakor tudi posamezne osebe za doživite nštevavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kronski področje.

Varnostni zakač in udnine, ki so znašale 1. 1912 K 672.25-17, so roskocile koncem 1. 1913 na K 758.147-17. Teden, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavež, tembol to rastel zakač. Ponudbe in pojasnila daje ravnatelstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Fieschu, kakor tudi po vseh tarah nastavljeni poverjeniki. Gene primerno, hitro cenitev in takojšnje izplačilo.

Šriporočamo

kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovencem!

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašel, naduha, influenci.
Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na trajnem kašlju, lažje je obvarovati se bolezninego zdravit.
2. Osebe s kroničnim kašarom bronhijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znaf. o olehča naduho.
4. Skrofuzni ofruci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutak.

Iskre.

Solnce razsijlje vsak dan svoje žarke, pa ne izgubi nič svetlobe. — Prav tako tudi roka, ki daje miloščino, ne obuboža.

Bolje enkrat pomagati z roko, kakor dvakrat z jezikom.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 22. novembra: 31. 18. 75. 61. 44.
Linc, 25. novembra: 63. 16. 14. 19. 51.

Učenca

iz poštene družine sprejme špecerijska tvrdka Ferd. Hiebs v Kranju. 2799

Kobilo

za težko vožnjo, staro 8 let, proda Marjeta Babnik, Zg. Šiška 32 pri Ljubljani. 2766

Za vse, ki se sami brijejo!

Pogoj za naglo, prijetno in brezhibno britje je dobra britev; najdražji aparat nič ne koristi, če je rezilo slabo. Sedaj najboljša britev je brezdvomno 2804 takozvana „Fürstenklinge“. Ta čudovito nežno brije, kot po baržunu; rezilo traja izmed vseh najdalje, ker je vsak komad brušen na roko; prikladna je za vse aparate kot plete itd. 1 tucat „Fürstenklinge“ (24 rezil) K 5.— izboren, masiven, posreben brivski aparat v zelo eleg. kaseti iz imit. usnja, poleg 1 tucat teh rezil K 12.—
Bela Kestler, Dunaj XVIII/3, Julienstr. štev. 18/15.

Kašelj — bolezn na pljučih!!!

„Certosan“ izborna, okusna, od pre-
mnoгих zdravnikov in bol-
nikov celega sveta hvaljeno po prof.
dr. Coole izdelano redilno sredstvo za
pljuča, zdravi temeljito in naglo ka-
šelj, težkoče pri dihanju, hripavost,
zaslezenje, razkužuje pljučne tančice,
povapni event. tuberkulozne bacile, s
čimur se odstranja katar v pljučih,
razjedajoče znake jetike (mrzlico, noč-
no potenje, oslabelost, krčeviti kašelj
itd.) odstranja težke boli, ki se poja-
vijo pri pljučnih boleznih kot posled-
ica boljšanja. — Certosan pospeši po-
leg tega izredno zvišanje teže in oja-
čenje živcev. je torej primerno kot
sredstvo za odebilitve.

Cena velike izvirne steklenice: 6 K. Dobi se v
lekarnah. Ako se ne dobi na mestu, naj se na-
roči pri glavni zalogi: Lekarna Jos. v. To-
rök, Budapest VI., Király-utca 12 D.

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani,

n. a. deč. živl. in rentne, nezg. in jamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt,
otroških dot, rentna in ljudska, neugodna in
jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.
Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov-
že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.490.838.—
Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48.732.022.76
V letu 1914 se je izplačalo za-
varovaneem na dividendah
čistega dobička K 432.232.66

Ker zavarovanje življenjske zavarovanje veljavne hkrati za vojno
zavarovanje, naj se v lastno korist obrne do gar. imenovane podružnice.

Prospekt zastelj in poštne prosto.

Sposobni zas'opnik: se sprej-
mejo po najugodnejšim pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

Naročate sobotnega „Slovenca“

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Blizajo se veliki dnevi sreč!

V času do 1. febr. 1917 izžrebani bodo glavni dobitki sledečih zbornih sreč:

Novih sreč Avstrijskega rdečega križa . 300.000 in 500.000 kron
Turških sreč . 200.000, 400.000 in 200.000 frank.
30/0 zemljiških sreč iz l. 1880 90.000 in 90.000 kron
30/0 zemljiških sreč iz l. 1889 60.000 in 100.000 kron

17 žrebani vsako leto! Svota glavnih dobitkov l. 1917:

3.230.000 kron oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7.— oziroma K 3.75.

Te srečke imajo trajno. Čezrno vrednost in je izguba denarja kakor pri loterijah v slučaju nelžrebanja
izključena! — Zahtevajte brezplačno pojednilo in igralni načrt, hitite z naročili!

7 90

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je
mojsirsko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče zamenjam!

Velika izbira ur, verižic,
prstanov, lepoticja, daril
itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte za-
stoj in poštne prosto.

Zlato uro zastoj!

Natančneje v krasnem ce-
niku, ki se pošlje zastoj
in poštne prosto.

Lasna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Tako sodno vse stranke. Tisoč takih
pisem vam lahko pokažem.

Po letih še ni popravila potrebna.

Moji znanci so zelo iznenadeni da ona ko-
vinasta ura, katero sem pri Vas kupil K 4.10,
še ni bila popravljena in gre vedno dobro.
Pošijite mi sedaj ravno tako za mojega ne-
čaka. Vsoto K 4.10 pošljem istočasno po
poštni nakaznici na Vas.

Vas najlenše pozdravljam

Skaričovo pri Krapint. Franc Mlinarič, pos.

Vse ure so natančno preizkušene!

Svetovna razpošiljalnica

Lastna protokolirana tovarna ur v Svicih

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

